

Dena Boken är min
Sven Plank
Wismar Den 19(14?) februari 1810
Sven Wallpoll

Förteckning på de städer som jag har marcerat igenom och haft kvarter uti år 1805 och 1806. Nemligen i Svenska Pommern St Gats på lantrygen, Stralsund och Greswal där vorkar de salt.

St Bard, Tripern och Damgården

Summa 6 städer

Och vidare i furstendömet Mikelborg Sevrin, St

Remnes St Råståk och Kropelin

St Nebåke och Wismar, St Grigsmölen och Rägen, St

Gardebys och Sarotin Gystron och Sternberg, St

Swerin och Boitsenborg, St Dömits och Länsen

Summa 15 Städer

I Landett Sax Lauenborg städerna Lauenborg och Ratzeburg Mölln Der är den namkunniga Ulfspiegel begravnen år 1615 vid westra ändan afv kiörkan och på hans grav står en lind. Han hafwer sak emedan han levde att på hans grav skulle ett träd up wexa och om dätt högs till kiärnan och inttet sernade Så war hans Siäll I gott för var och dätt är hugit till kiärnan på 3ne sidor att dätt är till äljest dätt som dätt stodo på 3e stolpar men ändå Växer Dätt han Mätte wara En fattig man hans Egendom är nemligen 1 Par glasögon dett ena ögat större än dett andra. 2ne tobaks pippet En större och en mindre, En Rokkapa owanlit lång och en ovan slitlig ton waria och ett par skor och dätta är förvarat I kiörkomuren än i idag. Hans och hans moders bilder står i Kiörkan. 1810 när jag marcerade från Frankrik Då war tädett förstört Som de sän holarne Hade gort när de haft kvarter i staden. Nu har de planterat att annat träd på samma ställe.

Desse antalto land är mykett slätta och iämnna fri från berg och bakar helt litett skog men mycket skiöna trädgårdar. Wedd brän består mässt av en sört iord som brener när hon blifwer torr emelan Lybek och Festningen Trafvemynd mitt för Byen Slutup blefv jag fången den 6 novemer 1806 och sedan fördes af fransk Bewakning åter till Lybek och sedan fortsätter den långa och svåra marcen ått Frankrik från Lybek den 16 och marcerade igenom Mikelborg Swerin och in utti Pröissenland och grefweskapet Bringments St Länssen en skiön ordt den 22 genom St Perlberg hofstad slät på golf genom St Wilsnak Genom St Neustad och Frystnak Swaart wägelag och Regn den 26 till St Nauen den 27 till Fwestning St Spando I Brandenburg land den 28 till St Potstam som war en stor och waker stad hawel strömen Renen mitt igenom Staden som är segelbar igenom Stad Treubritsen Belits til Treubretsen 30 Rastedag.

December månad

Den 1 ur Pröysens Land och i uti furstendömet Saxen

Summa 10 städer

Denna boken är min
Sven Plank
Wismar den 19 februari 1810
Sven Wallpol

Förteckning över de städer som jag marscherat igenom och haft kvarter i år 1805 och 1806. Nämligen i Svenska Pommern: Städerna Gartz på Rügen, Stralsund och Greifswald där utviner de salt,

Barth, Tripern och Damgarten.

Summa 6 städer.

Och vidare i furstendömet Mecklenburg - Schwerin,

städerna Remnes, Rostock, Kröpelin, Neubukow,

Wismar, Grigsmölen, Rägen, Gadebusch, Sarrentin,

Grüströw, Sternberg, Schwerin, Boizenburg, Dömitz

och Lenzen.

Summa 15 städer

I landet Sachsen - Lauenburg städerna Lauenborg och Ratzenburg. Mölln, där är den namkunniga Ulfspiegel begravnen år 1615 vid västra änden av kyrkan och på hans grav står en lind. Han har sagt medan han levde, att på hans grav skulle ett träd växa upp och om det högs till kärnan och inte söndrade, så vart hans själ i gott förvar. Och det är hugget till kärnan på tre sidor att det eljest är som om det stod på tre stolpar men ändå växer. Han måtte ha varit en fattig man. Hans egendom var nämligen ett par glasögon, det ena ögat större än det andra, två tobakspipor, en större och en mindre. En rockkappa, ovanligt lång, och en ovan sliten tunn varia och ett par skor. Ock detta är förvarat i kyrkmuren än idag. Han och hans mors bilder står i kyrkan. 1810, när jag marscherade från Frankrike, då var trädet förstört, som de Holländarna hade gjort när de haft kvarter i staden. Nu har de planterat ett annat träd på samma ställe.

Dessa omtalade land är mycket släta och jämna, fria från berg och backar, helt lite skog men mycket sköna trädgårdar. Vedbränsle består mest av en sorts jord som brinner när den blir torr. Emellan Lübeck och fästningen Travemünde, mitt för byn Schlutup, blev jag fången den 6 november 1806 och sedan återförd av fransk bevakning till Lübeck. Och sedan fortsatte den långa och svåra marschen mot Frankrike från Lübeck den 16. Vi marscherade igenom Mecklenburg - Schwerin och in i Preussen och grevskapet Bringments¹, stad Lenzen, en skön ort. Den 22 genom staden Perleberg, hovstad, sov på golv, genom staden Bad Willsnack, genom Neustadt och Friesack. Svårt väglag och regn. Den 26 till Nauen. Den 27 till fästningen staden Spandau i landet Brandenburg. Den 28 till Potsdam, som var en stor och vacker stad. Hawel-strömmen rinner mitt igenom staden och är segelbar. Igenom staden Freijenbrizen, Belitz till Treuenbriezen. 30:e rastdag. December månad. Den 1 ut i landet Preussen och in i furstendömet Sachsen. Summa 10 städer.

Til den stora St Wittenberg från Lybek war nu marcerat 31 mil den 2 öfver den stora brygan och Elbströmen genom St Kemplen till St Tim. den 3 till St Leipsi hofstad i saxon en stor och skön stad. Den 4 genom St Lysnak där är Kung Gustafs av Swerges dödsplats med landswegen d 5 till St Naumburg, Den 6 genom St Eiberger mykett swart wegelag till St Bodstadt den 7 till en well befast St. År Fort mycket stor och präktig den 8 Rastedag, den 9 til st Goda. Summa 10 Städer.

Ett öfver flödandande gott land stora höjder och jupa dälдер. Mykett skogar störedelen Löfeskogar d 10 in utti furstendömet Hessen till St Eysnak bredewed denna stad är en Stor höjd där uppå är ett slott här utti Luternus har lila Samansatt Chetisen. Summa 29 mil.

D. 11 till Fak och Binsfeld, den 13 till St Fulda och Slihter, d. 16 till Henim och Glenhausen. Ett mycket gott land höga Röd berg och röd iordmon Där vatnet stannar i diken är dätt af iorden fergat att datt star som en ferg sump en myken hett af flera för falna stenhus som ses merendels på de största Wegarna som sages av Innevånarna att Svenskarna hafva fordom Runeratt och svårt slagit som har kallas kloster.

D 17 till St Hannau

D 18 till St Frankfort en mycket stor och präktig stad

D 19 genom St Höckst och Hoksthem

Summa 10 städer

Samma dag öfwer den stora Renströmmen på en lång brygga som var lagd på båttar som lågo för ankar nedanför den bryggan. I strömen 10 kvarnhus som war bygda på 10 båtar som lågo för ankar och vidare in uti staden och festningen Maiens och Landet Bistrum Spagnis börjar.

25 Mill

d 20 Rastedag

d 21 til St Epenhem

d 22 igenom St Worms till St Tromstein

d 23 genom St Tregenheim där var ett Saltbruk

d 24 St Keyerslautnen och Lorybrik

d 27 till St Zarbruken och Sefsfort där kommer vi in i

själva rätta Frankrik och Hertingedömet Lotringen

d 30 til St Mätts d 31 Rastedag

Åhr 1807 januari Månad

D 1 till St Harlund

D 4 till St Pentin

D 5 till St Gedang

D 6 till St Dånchryo

Från Lybek till Dånchryo var marcen 148 mil.

Den 14 oktober från Dånchryo genom St Messgär till St Cholewild

Den 8 November till St Rokroy

Summa 17 städer

Åhr 1808 den 1 februari från Rokroy till kanalarbetet wed Sänkantin till sta Erison och Eguis.

Den 3 till St Sänkantin den dagen syntes regnbågen.

Till den stora staden Wittenberg från Lübeck hade vi nu marscherat 31 mil. Den 2 över den stora bryggan och Elbe-strömmen, genom staden Kemplen till staden Tim. Den 3 till Leipzig, hovstad i Sachsen, en stor och skön stad. Den 4 genom staden Lützen. Där är kung Gustaf av Sveriges dödsplats vid landsvägen. Den 5 till staden Naumburg. Den 6 genom staden Eiberger. Mycket svårt väglag till staden Buttstädt. Den 7 till en väl befast stad, Erfurt. Mycket stor och präktig. Den 8 rastdag. Den 9 till staden Gotha. Summa 10 städer.

Ett överflödande gott land, stora höjder och djupa dalar. Mycket skogar, större delen lövskogar. Den 10 in i furstendömet Hessen, till staden Eisenach. Bredvid denna stad är en stor höjd, på vilken ett slott finns. Här har Luther sammansatt lilla katekesen Summa 29 mil.

Den 11 till Fak och Binsfeld, den 13 till staden Fulda och Schlüchtern, den 16 till Henim och Glenhausen. Ett mycket gott land. Höga berg och röd jordmån. Där vattnet stannar i diken har dessa färgats av jorden. Det står som en färgsump. Många förfallna stenhus kan ses på från de största vägarna. Det sades av invånarna att de kallats kloster och att Svenskarna förr lagt dessa i ruiner.

Den 17 till staden Hannau. Den 18 till staden Frankfurt, en mycket stor och präktig stad. Den 19 genom Höchst och Hochheim. Summa 10 städer.

Samma dag över den stora Rehn-strömmen på en lång brygga, som var lagd på båtar som låg för ankar.

Nedanför denna brygga i strömmen, 10 kvarnhus, som var byggda på 10 båtar, som låg för ankar. Vidare in i staden och fästningen Mainz och landet Bistrum¹ Spagnis¹ börjar.

25 mil.

Den 20 rastdag.

Den 21 till staden Oppenheim.

Den 22 genom staden Worms till staden Tromstein.

Den 23 genom staden Tregenheim. Där var ett saltbruk.

Den 24 staden Kaiserslauten och Lorybrik

Den 27 till staden Zsaarbrücken och Sefsfort¹. Där kommer vi in i själva rätta Frankrike och hertigdömet Lotringen

Den 30 till Metz. Den 31 rastdag.

Åhr 1807 januari månad.

Den 1 till staden Harlund¹

Den 4 till staden Pentin¹

Den 5 till staden Gedang¹

Den 6 till staden Donchery

Från Lübeck till Donchery var marschen 148 mil.

Den 14 oktober från Donchery genom staden Mézières till Charleville. Den 8 november till Rocroi.

Summa 17 städer.

År 1808 den 1 februari från Rocroi till kanalarbetet vid St: Quentin till staden Hirsén och Guise

Åhr 1809 den 25 november blefvo fångaförlofnigen och uppbrottsorderna kom
D 29 fortsattes marcen från Sänkantin till St Lafär
Till St Lang och Märll till St Vårwäng och La Wäng,
Till St Måbös, in utti lanskpet Braban
Och St Bins genom Fosli och skaiärr?
Till St Chalroa der de vände upp stenkolen ur Jorden.

Till St Namyrn och Oia
Till St Lågac en stor stad
Till St Mastrik en stor tillika gränsestad till Holand
Landskapet Nederland genom St Sästre till St Råmåndt
till St Windilo genom Terne och Liåler genom Alfwen
och Bögtrik
Den 19 December öfwer Renströmen och in uti St
Wesul 20 Rastedag
Början af Mönsterland till St Dorst och Dörång. Till St
Münster en stor och hofstad i landet. Genom Tälte?
Den 25 Juledag och rastedag i St Wardendorf
Igenom landet Vestfan till St Bilfelt och Härrfortt till St
Minden.

Igenom Anowersland.
Nyårafton till St Nuenborg och sedan var qvarteren i
byarna till St Harburg
1810 den 7 januari till St Hamburg d 8 Rastedag d 12
till Staden Wismar
Antalet 33 städer
St Lyneborg och i Hanoverland.

Den 10 mars från Wismar den 13 till Stralssund.
Den 13 april från Stralssund
Den 15 till Ystad
Den 19 från Byen Stora Härstad
Den 9 Maj 1811 Kom iag hem från fångenskapet i
Frankriket.

Peningar från Sverige under min fångenskap i frankrik
har jag bekomitt 3ne gånger
1807 den 6 juni 3 Rdr 36 Sh
1808 den 2 mars 2 Rdr 32 Sh
1809 den 4 februari 2 Rdr
Banko
I Tyslan och Frankrike har jag wandrat igenom 96
städer och större delen haft qvarter uti.

Den 3 till staden S:T Quentin. Den dagen syntes
regnbågen.
År 1809 den 25 november blev vi fria från
fångenskapen och uppbrottsorderna kom.
Den 29 fortsattes marschen från S:t Quentin till staden
La Fere. Till städerna Laon och Marle. Till städerna
Vervins och La Veng¹. Till Maubeuge in i landskapet
Braban¹ och staden Binche. Genom Fosli¹ och Skaiärr¹
till staden Charleroi, där de vände upp stenkolen ur
jorden.

Till städerna Namur och Huy. Till Liège, en stor stad.
Till staden Maastricht, en stor tillika gränsstad till
Holland.
Landskapet Nederland, genom staden Susteren
till Roemond, till staden Venlo genom Geldern och
Liåter¹ genom Alpen och Büderich.
Den 19 december över Rehn-strömmen och in i staden
Wesel. Den 20 rastdag.
Början av landet Münster till staden Dorsten och
Dörång¹. Till Münster, en stor hovstad i landet. Genom
Telgte. Den 25 juldag och rastdag i staden Warendorf.
Genom landet Westfalen till Bielefeld och Herford till
staden Minden.

Genom landet Hannover.
Nyårsafton till staden Nienburg och sedan hade vi
kvarter i byarna till staden Harburg.
1810 den 7 januari till staden Hamburg. Den 8 rastdag.
Den 12 till staden Wismar.
Antalet 33 städer.
Staden Lüneburg och i landet Hannover.

Den 10 mars från Wismar. Den 13 till Stralsund.
Den 13 april från Stralsund.
Den 15 till Ystad.
Den 19 från byn Stora Härstad.
Den 9 maj 1811 kom jag hem från fångenskapen i
Frankrike.

Pengar från Sverige under min fångenskap i Frankrike
har jag erhållit tre gånger
1807 den 6 juni 3 riksdaler 36 skilling
1808 den 2 mars 2 riksdaler 32 skilling
1809 den 4 februari 2 riksdaler
Banko
I Tyskland och Frankrike har jag vandrat igenom 96
städer i vilka jag större haft kvarter i.

Ön	Dö	Troa	Kartt	Senk	Sis	Sätt
1	2	3	4	5	6	7
Witt	Nöf	Dis	Åns	Dus	Träs	Kattors
8	9	10	11	12	13	14
Kåns	Säs	Disätt	Disvitt	Disnöf	Vängt	Trättie
15	16	17	18	19	20	30
Karantnt	Sänkan	Soarsant	Soarsantdis	Kattrevengt	Kattrevengtdis	Sangt
40	50	60	70	80	90	100
Mill	Dis Mill					
1000	10000					

Måndag - Londi - Lundi
Tisdag - Mardi - Mardi
Onsdag - Mikredi - Mercredi
Thorsdag - Jurdi - Jeudi
Fredag - Wandridi - Wand
Lördag - Samdi - Samedi
Söndag - Dimars - Dimanche
Den eftersta raden är efter som dätt är uttsatt i
Allmanakan

En Visa om en Fleka huru hon ville blifva Slug om
Skappelseverkett.

Jag stod en gång fördolt och
mäd förundran hörde
Hur dottren bad Sin mor Sig
äntelig Kloker göra,
hur dätt då komer till att hon ej
skapad war
Som manfolk ock som Qwinfolk
eij lika kapad war.

V den 2dra

Hon Sad hur hon en gån Sett
drängen Spritter naken
ock datt en morgonstund
förr än som han war waken
Hur hon då warse blefv en litten
underlig ting
War uppå honis hog ock tankar
lupitt kring

V den 3die

Hon moderen ville eij till kiättia
dottren Retta
Was dätt bettyda Skall will hon eij
lätta wetta
Dätt gafvo hon hene Svar och annatt
före bar
Men flekan Sade nej iag anatt
wett uttafw

V den 4de

Så hitte mederen På for hene
hastitt liuga.
En Sådan fogel har Sett bo i dena stugan
Men Flekan sade nej mig eij
inbilla Slikt.
Ty iag har nogsamt Sett han war
eij fogel Lik

Måndag - Londi - Lundi
Tisdag - Mardi - Mardi
Onsdag - Mikeredi - Mercredi
Torsdag - Jurdi - Jeudi
Fredag - Wandridi - Wand
Lördag - Samdi - Samedi
Söndag - Dimars - Dimanche
Den sista kolumnen är stavat efter som det står i
Allmanackan.

**En visa om en flicka hur hon ville bli slug om
skapelseverket.**

Jag stod en gång fördolt
och med förundran hörde
hur dottern bad sin mor
sig äntligen klok göra
hur det då kom sig till
att hon ej skapad var
som manfolk och som kvinnfolk
ej lika kapad var.

Den andra versen

Hon sade hur hon en gång sett
drängen spritter naken
och det en morgonstund
förrän som han var waken
Hur hon då varseblev
ett litet underlig ting
Varuppå hennes håg
och tankar löpit kring

Den tredje versen

Hon modern ville ej
till kättja dottern rätta
vad det betyda skall
vill hon ej låta veta
Dock gav hon henne svar
och annat före bar
Men flickan sade nej
jag annat vet utav

Den fjärde versen

Så hittade modern på
för henne hastigt ljuga
En sådan fågel har sitt bo
i denna Stuga
Men Flickan sade nej
mig ej inbilla slikt.
Ty jag nogsamt Sett
han var ej fågel Lik

V den 5die

Nog wett iag fole dätt mån
moderen genast Svava.
Att well en unge skal föruttan fiäder
wara
Som nylin kläkter är ock Komen
ur sitt ägg.
Då Sade flekan wad Plär ungar
hafwa skäg

V den 6te

När mänskan skapad blefe mäd
buken öppen lemnad.
Till des inälwor upfylde
Skade ämnatt.
Dätt wexte vell ihop att dätt eij
synas Kan, men måste sömas först
förr än dätt kan gå an

V den 7de

Men den som sömat har han
han tråden ogamt bytte.
Den ena fek för långt den andra
fek förlitte
Si Så har du fått dätt den ändan
stakott war
Och manfolk fek förlångt ty
ändan hänger Qwar

V den 8de

Tak Kiära moderen min för dett
som ni mig sade
Iag hade aldri west att iag hos
manfolk hade
Att fodra någon ting war i iag nu
har del
skal de för mykett ha ock
iag där af ha fel

V den 9de

Dätt första som iag kan så
måst iag så laga
att iag kan få min del nu
åtter från dem taga
Men om dett ingen är som mig
mädela wil
Så kan iag låna få när iag
har lust dar till

V den 10de

Den stakars moderen blefw
långt were än ila bryder
Hon wände hon aldri Sak att
manskan war hopsyder
Men flekan lik wäl war af
Kiärlek flamer full
Till henes moder sad han war
afw bara guld

Den femte versen

Nog vet jag väl det
mån modern genast svara.
Att väl en unge skall
förutan fjädrar vara
Som nyligen kläckt är
och kommen ur sitt ägg.
Då Sade flickan vad
brukar ungar ha skägg

Den sjätte versen

När människan skapad blev
med buken öppen lämnad
Till dess inälvor
uppfylld skedde ämnat.
Det växte väl ihop
att det ej synas kan,
men måste sömmas först
förrän det kan gå an

Den sjunde versen

Men den som sömmat har
han tråden ojämnt bytte
Den ena fick för långt
den andra fick för lite
Se så har du fått
det den änden sticket² var
Och manfolk fick för långt
ty ändan hänger kvar

Den åttonde versen

Tack kära modern min
för det som ni mig sade
Jag hade aldrig visst
att jag hos manfolk hade
Att fodra någonting
vari jag nu har del
skall de för mycket ha
och jag därav ha fel

Den nionde versen

Det första som jag kan
så måste jag laga
att jag kan få min del
nu åter från dem taga
Men om det ingen är
som mig meddela vill
Så kan jag låna få
när jag har lust därtill

Den tionde versen

Den stackars modern blev
långt värre än illa brydd
Hon ångrade hon aldrig sagt
att människan var ihopsydd
Men flickan likväl var
av kärlek flammor full
Till hennes moder sade
han var av bara guld

V den 11te

Den siste willan war Långt were
än den första
Hon wile för sin död dätt kiära
guld ej mista
Men moderen sade nej dätt går
dig inttet an
Guld tråden är så hett att han
dig bräna kan

V den 12te

Nog wett iag Råd för dätt mån
Flekan genast swara
Lätt koman i sett Rum iag
skal wel honom swala
Ty stället är så dantt där som
han felar mig
Att iag kan svara för att
han får svala sig

Ferni

En Wisa

Adiö farväl till sist tidena väl
Jag längtar hädan vandra
Jag himla mött min dyra själ
Tag iord imott dätt andra
Jag längtar hän till hemelen
Misunn mig ej den froma
Adiö min ven och bloma

Jag takar gud att jag ej bär
I grafven någon börda
En vandrings man eko du är
Låt min ben bli orörda
Idag bär mig imorion dig
Det väl i tysthet stila
Så dör du aldri illa

Dett klappar uttan för vår dörr
Vad mån kan dätt betyda
Är döden redan uttan för
Bed honom litet bida
Jag är ej räd fast han är klädd
För skrakelig blek och mager
Han blir min följeslager

Jag hörde späda barnens röst
Hur de i vagan snöfta
De söka efter moderens bröst
Sin ögon de upplyfta
Se i din brökorg är idel sorg
vem lindrar nu din börda
Gud gifver barnen föda

Den elfte versen

Den sista villan var
långt värre än den första
Hon ville för sin död
det kära guld ej mista
Men modern sade nej
det går dig inte an
Guldtråden är så het
att han dig bränna kan

Den tolfte versen

Nog vet jag råd för det
må flickan genast svara
Lätt kommen i sitt rum
jag skall väl honom svalna
Ty stället är sådant där
som han felar mig
Att jag kan svara för
att han får svala sig

Slut

En visa

Adjö farväl till sist tiderna väl
Jag längtar hädan vandra
Jag himmelen mött min dyra själ
Tag jord emot det andra
Jag längtar hän till himmelen
Missunna mig ej den fromma
Adjö min vän och blomma

Jag tackar Gud att jag ej bär
I graven någon börda
En vandringsmans eko du är
Låt mina ben bli orörda
Idag bör mig imorgon dig
Det väl i tysthet stilla
Så dör du aldrig illa

Det klappar utanför vår dörr
Vad mån kan det betyda
Är döden redan utanför
Be honom litet bida
Jag är ej rädd fast han är klädd
Förskräckligt blek och mager
Han blir min följeslager

Jag hörde späda barnens röst
Hur de i vaggan snyfta
De söka efter moderns bröst
Sina ögon de upplyfta
Se i din bröstorg är idel sorg
vem lindrar nu din börda
Gud giver barnen föda

De barn som här ved sängen står
Ock de på min afresa
Lär dem ett troget fadervår
I andakt stila läsa
Ty var en man iör vad han kan
Var en barmartig moder
Mot barnen alltid goder

Jag vender mig till vegen nu
Min krafter börja wika
Ty själen och synen faller af
Ock jag skal hädan skiljas
Mitt glas är slutt min
Nu redan är för handen
Utrunen är all sanden

Set Ferni

Vad är dätt för främmande
gäster som är komna i vårt lag
Jag är husar till Lif och själ
att strida är min sak

En litten Historia om en häre och hans dräng

Dätt var utti England en rik och för mögen Herre som hade mykett tjenstefolk ock I band dem var En Dräng Som hett iohan han Brukade för beständitt Lefwa i Sus och I Dus och Spelte kort Så väl Natt som Dag och wantt af Sina Kamater Så mykett Peningar de hade var på de En afton när som Johan var utte ock Spelade Likwäl fast Portarna wore stängda men Johan hade Johan hade En Pigaga till ven Som Släpte honom in Den Gången Så väl Som andra ock flera gånger. Dätta Mestykte de andra liänarne ock Klagade för Husbonden ock tänkte iöra Johan Ett Skiälmestyke där mäd. Nästa morgon skickade herren bud till Johan att han ock Hans öwriga kameratter Skule Koma upp till honom när de voro Inkomna Säger herren till Johan Mig är Berättat att Du Lefwer liderligett ock spelar kortt. Nei Svarade Johan Jag Spelar aldri kortt ock intett wett iag om de hafwa något ontt mäd Sig. Då Sade De andra hans kameratter. Min Nådige Herre Wi för Säkrar att han alltid bär en kortlek hos sig. Bestständitt om vi för Lofv att Wissentera honom de fingo där till Lofv af Sin Hera ock funitt en kortlek hos honom. Då Sade hären vad kalar Du denna här Emädan Du Säger att du aldri Spelar kort. Då Svarade Johan dän brukar iag Dels till almanaka ock dels till Bönebok. Då Säger Herren dätt skall Du nogg för klara. Johan Svarade Dätt vill iag gärna Göra Min Nådige Herre. Ut i ett åhr är det 4:a delar och utti En Kortlek är ock 4ra Sorters kort. Nemeligen Jertter, Rutter Spader ock Klöver Således brukar iag iertter för våren Rutter för Somaren Spader för hösten och Klöfver för Vintren. Herren Sade dätta Skall du vidare förklara. Johan Svarade iag min Nådige

De barn som här vid sängen står
Och de på min avresa
Lär dem ett troget Fader Vår
I andakt stilla läsa
Ty varje man gör vad han kan
Var en barmhärtig moder
Mot barnen alltid goder

Jag vänder mig till vägen nu
Min kraft den börja vika
Ty själen och synen faller av
Och jag skall hädan skiljas
Mitt glas är slut min dödsminut
Nu redan är för handen
Utrunnen är all sanden

Slut

Vad är det för främmande
gäster som kommit till vårt lag
Jag är husar till liv och själ
att strida är min sak

En liten historia³ om en Herre och hans dräng

Det var i England en rik och förmögen Herre som hade mycket tjenstefolk och bland dem fanns en dräng som hette Johan. Han brukade för jämnan leva i sus och i dus och spelade kort så väl natt som dag och vann av sina kamrater så mycket pengar de hade, varpå en afton, när Johan var ute och spelade fastän portarna var stängda. Men Johan hade en piga till vän som släpte in honom den gången, såväl som andra och flera gånger. Detta misstyckte de andra tjänarna och klagade för husbonden och tänkte därmed spela Johan ett spratt.

Nästa morgon skickade Herren bud till Johan att han och hans övriga kamrater skulle komma upp till honom. När de var inkomna säger herren till Johan, mig är berättat att du lever liderligt och spelar kort. Nej svarade Johan, jag spelar aldrig kort och inte vet jag om de har något ont med sig. Då sade de hans andra kamrater, min nådige Herre, vi försäkrar att han alltid bär en kortlek med sig för jämnan. Om vi vår lov att visitera honom. De fick lov till det av sin Herre och fann en kortlek hos honom. Då sade Herren, vad kallar du det här medan du säger att du aldrig spelar kort? Då svarade Johan, den använder jag dels till almanacka och dels till bönebok. Då säger Herren, det skall du nog förklara. Johan svarade, det vill jag gärna göra min nådige Herre. I ett år är det fyra delar och i en kortlek är det fyra sorters kort, nämligen hjärter, ruter, spader och klöver. Således brukar jag hjärter för sommaren, spader för hösten och klöver för vintern. Herren sade, detta skall du förklara vidare. Johan svarade, ja min nådige Herre, därtill vill jag göra. För 12 månader i ett år och 12 kort i var färg, men efter veckoräkningen är det 13 månader. Så är

Herre därtill vil Jag göra. Föra 12 Månader i ett år och 12 kort i var färg män Efter wiko räkningen är dätt 13 Månader Så är ock här 13 Kort I war färg 52 Wikor i ett år och 52 kort i den Lek 365 dagar I ett år 365 ögon i kortleken dem tager iag och delar till war dag och de övriga ögon dem brukar Jag till timar och minuter till des Skotår Inefaler ock nu har jag Gorst min förklarning På min almanaka är iag straf wärd Så är iag min Herre all Lydna Skyldig att undergå nei Swarade Herren Lätt mig nu höra På din bönebok förklaras Johan Svarade dätt will iag ock iöra Då iag Läger fram Kungen då komer Jag i hog hwad lydnad iag är min konung skyldig och då iag Läger fram fruen komer iag I hog att igenom en Kwina wart mänskan förlorad ock igenom en Kvina wart hon åter upprättad igen Nemeligen Ewa och Liunfru Maria ock Så läger iag fram 10an ock då komer iag I hog de 10 Budorden Som Gud talade till Moses På Sinai berg och då Så läger iag 9an fram och kommer i hog de nie timar vår frälsare hängde På korsett Ock då iag Läger 8an fram komer iag i hog de 8ad. Siälar i Noe ark 7an Påminner Mig de 7 ord frälsaren talade På korset 6an påminner mig hwad Gud På 6 dagar Skapade 5an Påminner mig de 5 Såren var utti vi alle äro tvagne Rene. 4an Påminner Mig de 4 Ewangelister ock deras ämbeten 3an Påminner mig De 3 Patriarker Nemeligen Abraham Isak och Jacob 2an Påminner Mig de 2 Personer i Chresto och Sist läger iag fram ässet ock Då komer Iag i hog att dätt är En till Som Råder öfwer allt lika som ässet Råder öfwer alla de andra kortten ock nu har Jag iort all förklaring. Då sade de andra hans kamrater han förglömde knekten. Då sade Herren vad iör Du då med Knektten. Då Sade Johan När iag kom till Knektten Då kom iag I hog den Knektten Judas Som för Råde Sin Herre och Mästare lika Som Mina Kamerater wila iöra mig. Är iag straffskyldig så will iag dätt gärna undan gå. Nei Svarade Herren dätt woro gott iag kunde Så Bruka Min bönebok Som du din kortlek ock hans kamerater fengo mäd blygd gå till doren ock Johan fek Lof att bruka Sin kortlek dätt Besta han ville. Sett Ferni
Wismar den 14e februari

En finurlig Wisa om
Slotsbergskan Begrawning
I Ståholm Som är firad
af Stadens inewånare som följer

Bög edra huvud till afskett
ned slaknad i stående kukar
Wett nu att Slottsbergskan Lefver ej mer
ock afv eder mera uppslukar

Hon som var drottning för
horornas hop
Henes begraving skal firas
med runkning och skunkning
ock vanliga knop
och likett med plåtsedlar sira

också här 13 kort i var färg, 52 veckor i ett år och 52 kort i denna lek, 365 dagar i ett år, 365 ögon i kortleken. Dem tar jag och delar till var dag och de övriga ögonen, dem brukar jag till timmar och minuter till dess skottår infaller och nu har jag gjort min förklaring på min almanacka. Är jag wärd straff så är jag min Herre all lydnad skyldig att undergå.

Svarade Herren, låt mig nu få höra då din bönebok förklaras. Johan svarade, det vill jag också göra. Då jag lägger fram kungen, då kommer jag ihåg den lydnad jag är min konung skyldig och då jag lägger fram fruen kommer jag ihåg att genom en kvinna blev människan förlorad och genom en kvinna blev hon åter upprättad igen, nämligen Eva och Jungfru Maria. Och så lägger jag fram tian och då kommer jag ihåg de tio budorden som Gud talade till Moses på berget Sinai och då så lägger jag fram nian och kommer ihåg de nio timmar vår frälsare hängde på korset. Och då jag lägger fram åttan kommer jag ihåg de åtta själar i Noaks ark, sjuan påminner mig om de sju ord frälsaren talade på korset. Sexan påminner mig vad Gud på sex dagar skapade, femman påminner mig de fem såren var uti vi alla är tvättade rena. Fyran påminner mig om de fyra evangelisterna och deras ämbeten. Trean påminner mig om de tre patriarkerna, nämligen Abraham, Isak och Jakob. Tvåan påminner mig om de två i Kristus och sist lägger jag fram esset och då kommer jag ihåg att det är en till som råder över allt, liksom esset råder över alla de andra korten. Och nu har jag förklarat allt. Då sade Herren, vad gör du då med knekten? Då sade Johan, när jag kom till knekten, då kom jag ihåg den knekten Judas, som förrådde sin herre och mästare, liksom mina kamrater vilja göra mig. Är jag straffskyldig, så vill jag det gärna att det går undan. Nej svarade Herren, det vore gott jag kunde bruka min bönebok så, som du din kortlek och hans kamrater fick gå med skam till dörren och Johan fick lov att bruka sin kortlek det bästa han ville.
Slut
Wismar den 14 februari

**En finurlig visa om
Slottsbergskans⁴ begraving
i Stockholm som är firad
av stadens invånare som följer**

Bøj era huvud till avsked ner
slaknad i stående kukar
vet nu att Slottsbergskan lever ej mer
och av eder mera uppslukar

Hon som var drottning för horornas hop
Hennes begraving skall firas
med runkning och skänkning och vanliga knop
och liket med plåtsedlar siras⁵

Samlom ni soriand knulare här
svengom på liket en Glawa
Men kukarna mangrantt skal stå i gevär
ock fåla en tår uppå grafven

Regalerna stanar wed likbårens fott
Där siunges en vers som behagas
En bår där en dröpel en anan Canklo
En Cankel och en spansker krage

Hundar och katter samtt båkar mäd fler
De skola ved Likbåren knopa
Höns gås kålkörner och raphöns mäd mer
De skola om kiärleken Ropa

Fyra af Längsta och strakaste halt
Skola prestawarna bära
Och af månadsfikan till lagas en Palt
Som iästerna skola förtära

Sist skal en Präst som är hofprädikant
Siätte budordett frambära
Mäd selwer bostäwer ock gyländekant
Den Saliga döda till ära

Söfve nu hon utti frid ock i Roo
Utti den åldriga Mullen
Till ett exempel att grafet man gro
För alla de Lewande Knullen
Ferni

En Wisa
En fånge Jag nu worden i dena
verden vrånga
Min Gud min Gud du för mig
strid Emot fienden många
den fienden var Bonapart den
den stora franska bogen
som russat haver än till dags
som uto bland fåra iorden

Kamiratter här well på min edord
I glömen ej att bedia
att Gud bevarar Svea iord för
ulva käftens betta
Han stile nu hans gröma mod
Hans lycka Gud omvände
Som tänker sig så vitt att gå iag
In till verdens ända

Jag önskar af all hog och sin och
Att han lönen fenge
För all den Sorg han jutit in i
Både barn och kvinor
Som saknar nu sin huld ock
Skiyd och ensam månde vara
Och vi som fogelen ur sin flykt
Är komna i en snara

Samlen ni sörjande knullare här
svengom på liket en glaven⁶
Men kukarna mangrant skall stå i gevär
och fälla en tår uppå graven

Regalerna stannar vid likbårens fot
där sjunges en vers som behagas
en bär där en dröppel⁷ en annan Canklo⁸
En schankel⁸ och en spansk krage⁹

Hundar och katter samt bockar med fler
de skola vid likbåren knopa
höns, gås, kalkoner och raphöns med mer
de skola om kärleken ropa

Fura av längsta och starkaste halt
skola preststavarna¹⁰ bära
och av månadsfikan tillagas en palt
som gästerna skola förtära

Sist skall en präst som är hovpredikant
sjätte budordet frambära
med silverbokstäver och gyllene kant
den saliga döda till ära

Sova nu hon uti frid och i ro
uti den åldriga mullen
till ett exempel att graven man gro¹¹
för alla de levande knullen
Slut

En visa
En fånge jag nu vorden
i denna världen vrånga
Min Gud min Gud du för mig
Strid emot fienden många
Den fienden var Bonapart¹²
den stora franska bogen¹³
Som rusat har än till dags
Som ulv bland fårahjorden

Kamrater hör väl på mitt ord
i glömmen ej att bedja
Att Gud bevarar Svea jord
för ulvakäftens betar
Han stillar nu hans grymma mod
Hans lycka Gud omvände
Som tänker sig så vitt att gå
ja in till världens ände

Jag önskar av all håg och sin¹⁴
och Att han lönen finge
För all den Sorg han gjutit in
i både barn och kvinnor
som saknar nu sin huld och skydd
och ensam måtte vara
Och vi som fågeln ur sin flykt
Är komna i en snara

Hvad kiäner jag i hjärtat mett
Hvad finer jag i sinet
Jag ängslan smärta sorg och kval
Dätt bor ju visst där ine
Jag saknar min vernlösa barn ock
Där till makan kiära
Men Gud han vare däs försvar
Jag kan dem intet tiäna

Mig tykes som jag ville Se de
barnen för min ögon
Och höra deras klagande hur de
till moderen Sägä
Hör mor var är väll nu vår far
vi saknar nu hans skiydning
Hon svarar väl med Sorg fullt
Tal han fången är i frankrik

Min Gud som allt i händer har
Han kan oss än ock hiälpa
Afyslita Snaran mäd en fart ock
Fienden Kulstjälpa
Ack gifwe Gud den dagen blefe
Vad glädie skule då bliva
Att wi vårt fosterland fek Se
Där om will iag nu skriva

Mig tykes höra iuveli klang
Och stämmande musiken
Utti vår lilla Svea Land om
Guden täks sända friden
Afv hustruer barn och wener
all och andra mäniskor alla
De Skola Sägä mäd ett tall vi
Viliom Gud åkalla

Nu tänker iag mad alwartt
Sin vi Wiliom allt befara
Att Gud den Som nu är oss
Mild ty han wett bäst vår villia
Han Skickar wäll wad nytit är
Och hjälper oss ur nöden
Om wi ved trona staditt blir
Jag in till Bleka döden

Men ängslans börda tryker
mig när iag mi nu Påminner
Den uselhet vi är utti och ingen
herde finer vår lärare war
rask och ung ~~ock~~ men blefw av
fienden slagen
På Lybäks älv den dagen tung
Då knytes fångabandet

Vad känner jag i hjärtat mitt
Vad finner jag i sinnet
Ja ängslan, smärta, sorg och kval
Det bor ju visst därinne.
Jag saknar mitt värnlösa barn
och därtill makan kära
Min Gud han vare dess försvar
Jag kan dem intet tjäna

Mig tyckes som jag ville se
De barnen för mitt öga
Och höra deras klagande
hur de till modern säga
Hör mor var är väl nu vår far
Vi saknar nu hans skyddning
Hon svarar väl med sorgfullt tal
han fången är i Frankrik(e)

Min Gud som allt i händer har
han kan oss än ock hjälpa
avslita snaran med en fart
och fienden kullstjälpa
Ack give Gud den dagen blevo
vad glädje skulle då bliva
att vi vårt fosterland fick se
därom vill jag nu skriva

Mig tyckes höra ljuvlig klang
och stämmande musiken
uti vårt lilla Svea land
vår Gud må sända friden
av hustrur, barn och vänner alla
och andra människor alla
de skola säga med ett tal
vi vilja Gud åkalla

Nu tänker jag med allvars sinn
vi vilja allt befara
att Gud den som nu är oss mild
ty han vet bäst vår vilja
han skickar väl vad nyttigt är
och hjälper oss ur nöden
om vi vid trona stadigt blir
ja in till bleka döden

Men ängslans börda trycker mig
när jag mig nu påminner
den uselhet vi är uti
och ingen herde finner
vår lärare var rask och ung
men blev av fienden slagen
på Lübecks älv den dagen tung
då knytes fångabanden

Wi vistas nu bland kartolik
Luteri är föraktad
Men herre Gud ej från oss vik
Din klena iord Du aktar
Vi waktar här bland främmand
män låt du oss ingen fala
Från Läran din som oss är lärd
Vi williom Dig åkalla

Ack Herre Gud för barma dig
Se till oss här på iorden
Slit av vårt band alt mäd din
hand vi äro usle wordne
För din Sons död hiälp oss afv
nåd giv fred i alla Länder
Så williom vi Lovsiunga dig
Jag mig nu till dig wender

Men Skule dödn träfa mig
på främmande ort och stäle
Så uptag Siälen Herre Gud
Ock Lått mig Rolin somna
Lått mig få niutta glädin
Din förlått mig Synder många
Så finer Jag ett säkett Land
Där ingen mer mig fångar

Jag usle mask iag usla mul
Som dena wisan dektat
Jag fines Redan wara ful afv
Ängslans Saft den bettra
Ty vilian vil väl skriva mer
Men modett för mig faler
Därföre iag om ursäkt ber förlåt
mig alle Saman

PS

En Wisa
Slät Ingen man På iorden är
Som kan Lykeligare wara
Än den som fuktat jämt sin tarm
Och ej På styweren Sparar
Jag den som kröker gemt Sin arm
Samt friant trår i flekans barm
Han har en kinpels god och varm
Och Sälän tomer maga

Jag må min bror war wed gott mod
På ödet du ej klandra
Så länge Din kredit är god
Behövar du ej Spara
Män Skule den bli trögare
Drik brorskål mäd var krögare
Töm Sedan ur Hand bågare
Ty krögaren har Siälw tavlan

Vi vistas nu bland katolik
Lutheri är föraktad
Men herre Gud ej från oss vik
Din klena hjord Du aktar
vi vacklar här bland främmande
men låt du oss ingen falla
från läran Din som oss är lärd
vi vilja Dig åkalla

Ack Herre Gud förbarma Dig
se till oss här på jorden
slit av vårt band allt med Din hand
vi är så usla vordna
för Din Sons död hjälp oss av
nåd giv fred i alla länder
så vilja vi lovsjunga Dig
Jag mig nu till Dig vänder

Men skulle döden träffa mig
på främmande ort och ställe
så upptag själen Herre Gud
och låt mig i ro somna
låt mig få njuta glädjen din
förlåt mig synder många
så finner jag ett säkert land
där ingen mer mig fångar

Jag usla mask jag usla mull
som denna visa diktat
jag finnes redan vara full
av ängslans saft den bittra
ty viljan vill väl skriva mer
men modet för mig faller
därför jag om ursäkt ber
förlåt mig alla samman

PS

En visa
Slätt ingen man på jorden är
som kan lyckligare vara
än den som fuktat jämt sin tarm
och ej på styveren sparar
Ja den som kröker jämt sin arm
samt friande trår i flickans barm
han har en skinnpäls god och varm
och sällan tommer mage

Ja må min bror vara vid gott mod
på ödet du ej klandra
så länge din kredit är god
behöver du ej spara
men skulle den bli trögare
drik brorskål med var krögare
töm sedan ur hand bågare
ty krögaren har själv tavlan

Men om Kiärleken än en gång
I frestelse dig sätir
Så slå två flugor i en Smäl
Och klapar Krögarns Smärta
Ty dätt sig ofta handa Plär
Att den som uttan Pängar är
I fru traktörskan bliver kiär
Där måd kreditten Längas

Män som dätt alldri watt mett lag
Ej häldre lär dätt bliwa
Att iag i Säng eller under tak
Min mattihett fördriva
Mån när iag mig från Krogen ger
En Ränsten iag där för mi ser
Där tager Jag mett natqwarter
Ock låter krogen Villa

En otalig mängd mäd folk iag ser
Som vilia mig betrakta
Dätt är en skikelihett av er
Att ni min natsäng vaktar
~~Mån er för nämsta lyka är~~
~~Att ni skiels genast ved här~~
~~Jag ber Er för er ej besver~~
~~Att koma hit och Lukta~~
Jag gispade och wende mig
Men gisa vad som hände sig
Till alas nöie viserlig
Tror iag dätt månde wara

Dätt kom två män i blå ungeform
Mäd witt galon om hatten
En makelig gång de till mig kom
De tron Sig ha fulmaken
Den ene mig i hårett drar
Den andre mig i handen tar
Jag Swor ock sa Lått bli mig Kar
De Sa de war branwakten

Arästen de mig hotade
Den föga iag ej fruktar
Jag Sade om ni iör mig dätt
En an gån iag er tuktar
Men er för nämsta Lyka är
Att ni Skiels genast ved meg här
Jag ber er för er ej besver
Att komma hitt och lukta

Mett huwud tungt min hela krop
Till vilan åter tager
Att vina Störkan är mett hopp
Till däs dätt bliwer dager
Jag vilar mig i Swalkan här
Krögaren wett ej var iag är
Fast än han söker mig och swär
Han Rätt På mig ej finer
Ferni

Men om kärleken än en gång
i frestelse dig sätter
så slå två flugor i en smäll
och klappa krögarens smärta¹⁵
ty det sig ofta handa plär
att den som utan pengar är
i fru traktörskan bliver kär
därmed krediten förlängas

Men som det aldrig varit min lag
ej heller lär det bliwa
att jag i säng eller under tak
min matthet fördriva
må när jag mig från krogen ger
en rännsten jag där för mig ser
där tar jag mitt natkvarter
och låter kroppen vila

En otalig mängd med folk jag ser
Som vilja mig betrakta
Det är en skicklighet av er
Att ni min nattsäng vaktar
Jag gäspade och vände mig
Men gissa vad som hände sig
Till allas nöje visserlig
Tror jag det skulle vara

Det kom två män i blå uniform
med vit galon om hatten
en maklig gång de till mig kom
de trodde sig ha fullmakten
den ene mig i håret drar
den andre mig i handen tar
jag svor och sa låt bli mig karl
de sa de var brandvakten

Arresten de mig hotade
den föga jag ej fruktar
jag sade om ni gör mig det
en annan gång jag er tuktar
Men er förnämsta lycka är
att ni skiljs genast vid mig här
jag ber er gör er ej besvär
att komma hit och lukta

Mitt huvud tungt min hela kropp
till vilan åter tager
att vinna styrkan är mitt hopp
till dess det bliver dager
jag vilar mig i svalkan här
krögaren vet ej var jag är
fastän han söker mig och svär
han rätt på mig ej finner
Slut

En Wisa och Versen din 1sta

Nådige bakus mäktige herre
Nyktas förföliares Rusigas Slafv
En afw dina tjänare fast bland de
Män Som till din dyrkan Sig upofrat har
Wågar nu endast din yngest begära
Då han till Låfv sång sin Lira
Spänt upp
Endast du will honom krafter
Beskära ökas dess ifver och
Stärkas des hopp

W 2dre

Här På den bruna Läderbänken
Vil iag förkuna din under och kraft
Ock ur met stop den dyrbara Siänken
Smaka På färsköles gasrande saft
Lika som haffens Röda Bolior
Dränkte den mordiska pharaos här
Lika så skal ocssä klunkar bortsölja
Från mina Sinen hwad orolit är

W 3die

Aldri har du mig öfvergivit
Sellan har tomhet Reagerat met krus
Om iag än en gång nykter har blifwit
Har iag en angån fått 3dubbelt Rus
Du wet att iag är redobogen
Hör nu wad Länhgatan en tjänare har
Lått mig få gå mäd nöie på Krogen
Där iag i stilhet får lefva min dag

W 4die

När mina björnar fruktan vika
Och iag Ser Siymter afw nalets peruk
När deras värjor mig för skräcker
Är iag då fastand vist bli iag siuk
Man har iag fåt en Sup i magen
Utti mett Lop är jag snäl som en iort
Jelstugan blir på sin fånge bedragen
Och mina björnar får sluka en Lort

W 5te

Sist när min skuta skakas på havet
En gång från Stårmar och klipor blir fast
Nådiga bakus låt mig bli begrawen
Nära helt nära ett kronbränneri
Om någet skal på grafwsten ristas
Om dätt blir en grafw eller anars en grop
Skrifw att I den kistan vistas
Den som till dödsstunden tömt har sitt stop
Slutt

En visa och versen den första

Nådige Backus mäktige herre
nyktas förföljares rusigas slav
en av dina tjänare fast bland de smärre
män som till din dyrkan sig uppoffrat har
vågar nu endast din ynnest begära
Då han till lovsång sin lyra spänt upp
endast du vill honom krafter beskära
öka dess iver och stärka dess hopp

Versen den andra

Här på den bruna läderbänken
vill jag förkunna dina under och kraft
och ur mitt stop den dyrbara skänken
smaka på färskölets brusande¹⁶ saft
lika som havens röda böljor
dränkte den mordiska faraos här
lika så skall också klunkar bortsölja
från mina sinnen vad oroligt är

Versen den tredje

Aldrig har du mig övergivit
sällan har tomhet regerat mitt krus
om jag än en gång nykter har blivit
har jag en annan gång fått tredubbelt rus
du vet att jag är redobogen
Hör nu vad längtan en tjänare har
låt mig få gå med nöje på krogen
där jag i stillhet får leva min dag

Versen den fjärde

När mina björnar fruktan vika
och jag ser skymten av makts¹⁷ peruk
när deras värjor mig förskräcker
är jag då fastande visst blir jag sjuk
Men har jag fått en sup i magen
uti mitt lopp är jag snäll som en hjort
Gäldstugan blir på sin fånge bedragen
och mina björnar får sluka en lort

Versen den femte

Sist när min skuta skakas på havet
en gång från stormar och klippor blir fast
nådiga Backus låt mig bli begraven
nära helt nära ett kronbränneri
om något skall på gravstenen ristas
om det blir en grav eller annars en grop
skriv att i denna kistan vistas
den som till dödsstunden tömt har sitt stop
Slut

Water unser der du bist im Himmel.
Geheiligt werde dein name
so kome dein Reich Dein wille
geschehe wie im himmel also
auch auf erden. Unser taglich brod
gieb uns heute. Und vergib
uns unsere schuld also wir
vergeben unsern Schuldigern
und führe uns nicht in verkung
Sendern erlöse uns vån dem
über denn Dein ist das Reich
und die Kraft und die Herlichkeit
in ewigheit. A.

Salmen Den 4

Herre Jesu Chrest Dich Så
uns vend Dein heligen Gest du
Su uns Send Met hulf und
gnad er uns regen und uns den
Weg Sur warheit fuhr

V den 2 dre

Thu aus den mund sein lebe
Dein Bereit das hens sein
andacht sein den Glaben mer
stärk den ver stand das uns
dein nahm vert vol bekant

V den 3e

Wis ein singen mit Gottes
herr heilig heilige ist gott
den herr nad sakanen Dich
wån angesik voger freud und
Sulgem licht

V den 4de

Er seg dem Vatten und dem
sochn sanet Helgengest in vinem
ithven Den heiligen degeinigheit
seg lob und pris in
evigheit

En kortt berättelse om en svensk
Herre som Jorde sin Resa till
Rom ock Blefo afv Pafwen ganska
Wäll I mottagen När nu däna
Herren har hwarit utti Rom En
Tid Borttåt för latt honom ej
Att åter resa till Sveriette igen
Begarade där före afw Pafwen att
Han skule få taga afvsied där
Ifrån för att rese till sett
fäders Land igen Som han nu
hwar utti stor gunst kommen
hos Pafven wille han intett
tilllåta honom dätt Måd mindre
han wille antaga den Påfwiska
Relion ock Läran dätt wille han

Water unser der du bist im himmel
geheiligt werde Dein name
so komme dein Reich Dein wille
geschehe wie im himmel also
auch auf erden. Unser taglich brod
gieb uns heute. Und vergib
uns unsere schuld als wir
vergeben unsem schuldigern
und führe uns nicht in verkung
sondern erlöse uns von dem
über denn Dein ist das Reich
und die Kraft und die Herlichkeit
in ewigheit. Amen

Psalmen¹⁸ Den 4

Herr Jesu Christ, dich zu uns wend', Den heil'gen Geist
du zu uns send', Mit hülff' und Gnaden uns regier' Und
uns den Weg zur Wahrheit führ'.

V den 2 dre

Thu' auf den Mund zum Lobe dein, Bereit' das Herz zur
Andacht fein, Den Glauben mehr', stärk' den Verstand,
Dass uns dein Nam' werd' wohl bekannt

V den 3e

Bis wir singen mit Gottes heer: Heilig, heilig ist Gott der
Herr! Und schauen dich von Angesicht In ew'ger Freud
und sel'gem Licht.

V den 4de

Ehr' sei dem Vater und dem Sohn, Dem heil'gen Geist
in einem Thron, Der heiligen Dreieinigkei Sei Lob und
Preis in Ewigkeit.

En kort berättelse om en svensk
Herre som gjorde sin resa till
Rom och blev av påven ganska
väl emottagen. När nu denna
Herren har varit uti Rom en
tid bortåt för, lät honom ej
att åter resa till Sverige igen.
Begärde därför av påven att
han skulle få ta avsked därifrån
för att resa till sina
fäders land igen. Som han nu
var uti stor gunst kommen
hos påven, ville denne inte
tillåta honom det med mindre
han ville anta den påviska
religionen och läran. Det ville han

Whäl intett gärna tillåta
 Män för att göra Pafwen till
 Villia Lät han Sig öfwertalla ock
 Swarade ia jag Skall Lemna
 Eders Maiestät min handskrift
 Hwar På dätta Tykte Pafwen så
 Hwäl om så att Påfwen gafw däna
 Herren En stor Suma Peningar
 Där före. I medlertid Skrefv han
 Hand skreften ock gafw den till
 Påfwen ock Reste sedan sin Wäg.
 Nu är till att märka när däna
 Svänska herren kom till Sveriet
 Skrefv han till Påven ock bad
 Honom att han skule Läsa hand
 Skriften Rätt öfwer ifrån den ena
 Kanten til den andra Då Blefoh
 Påfwen mycket Vred Män kunde
 Då intett göra honom något där före
 Emädan han nu hvar utur Landet
 Ock Resto Sedan aldri mer till
 Rom i hela sin Lifstid

Dätta är handskriftens innehåll som följer
 Nemeligen

Jag viker här mäd afw från Luter till min grafv Jag skrattar ock jag ler Ått Lutters skrifter fler Jag hatar allan stund Luteri tro ock grund Bortt bortt ur dätta land Vad Luter ger mäd hand Den som Rätt Luters iör Den onde han till hör	från Påfwens bud ock vilja skal jag mig aldri skilia ått Påvisk Lära all jag mig måst fängna skall den sig till Påfven gifwit jag i mett kiära skarfvitt all Pafvisk hop ock Svitt bevara Gud mäd flit han salig hett besiter som Påfwens lära gitter
---	--

Afskrift

Afs En Soldatehustru Brev
 I kalmare Län till sin man sin man
 Som utti några åhr hade varit
 ifrån hänne ock hon en söriande
 Kvinna hemma som följer
 i Så Lydande.

En oändlig, Vänlig helsning
 för sändes till eder, min
 kära Man och däs kamrater
 Jag kan intett underlåta mäd mindre
 jag måste låtta dig Vetta och
 för mina uslett till stånd Som är
 hemma i Landet och vad mig
 går till handa först låtter jag
 min kiära Man Veta att jag är
 vid god helsa och sundhet nu för
 tiden Men jag har en Lång tid
 varit Mycket siuk. jag var så
 nära döden i barnsängen som Olof
 Simon son som är fader till

väl inte gärna tillåta,
 men för att göra påven till
 vilja lät han sig övertalas och
 svarade ja, jag skall lämna
 Eders Majestät min handskrift.
 Varpå detta tyckte påven så
 väl om, så att påven därför gav denna
 Herren en stor summa pengar .
 Emellertid skrev han
 handskriften och gav den till
 påven och reste sedan sin väg.
 Nu är till att märka, när denna
 svenska Herren kom till Sverige
 skrev han till påven och bad
 honom att han skulle läsa hand-
 skriften rätt över, från den ena
 kanten till den andra. Då blev
 påven mycket vred, men kunde
 då inte göra honom något för det,
 emedan han nu var ute ur landet,
 och reste sedan aldrig mer till
 Rom i hela sin livstid.

Detta är handskriftens innehåll som följer
 nämligen:

Jag viker härmed av från Luther till min grav Jag skrattar och jag ler Åt Luthers skrifter fler jag hatar all den stund Luthersk tro och grund Bort, bort ur detta land Vad Luther ger med hand Den som rätt Luthers gör den onde han tillhör	från påvens bud och vilja skall jag mig aldrig skilja åt påvisk lära all jag mig måste fagna skall den sig till påven givit jag i mitt kära skurit all påvisk hop och svit bevara Gud med flit han salig het besitter som påvens lära gitter
--	---

Avskrift

Av en soldathustrus brev
 i Kalmar Län till sin man
 som uti några år hade varit
 ifrån henne och hon en sörjande
 kvinna hemma som följer
 i så lydande:

En oändlig vänlig hälsning
 försändes till eder, min
 kära man och hans kamrater.
 Jag kan inte underlåta med mindre
 jag måste låta dig veta och
 för mitt usla tillstånd som är
 hemma i landet. Och vad mig
 går tillhanda först, låter jag
 min kära man veta, att jag är
 vid god hälsa och sundhet nu för
 tiden. Men jag har en lång tid

Kiära min Man Tager mig
till gunst igen Jag är Rätt
så god som för utt ty du och
vätt huru dätt Var Beskafat
mäd mig först du tog mig till
hustru ty jag Sade dig Dätt att
jag intet kunde vara utti 8ta
dagar uttan Manfolk där före
Bad jag dig att du skulle taga
mig mäd dig Vem kan Råda
för när Naturen Tvingar En stackare
Män hade du skrivit en gång
hem till Mig att du hade varit
i Lifvit Så hade Jag kunat
Hålt mig Ved Mats fogde son
Som Råde mig mäd dät första
barnet Kera Som han blefv till
dömd Vid tingett at gifwa mig står
ännu Till baka och fåt utt för de
Tu åhren 2 Lispun Smör i Lega
och Mig har han gifwit Rött kläde
till kiortel och tröga. Kläder ha
herr gårds Drängarna gifwit mig
med Så jag har Så Vakra kläder
Som någon Min Like Nor eller
söder i häradet kan hafva Så
jag för Säkrar att jag slår
intet neder Min näsa för någon
mer nu än jag jorde första
gången intett den första Ej
helldene den Sista Jag får
och låta dig vetta att gossen som
jag har fått har Olofv
låtitt kala efter Dig och han är
dig så lik rätt som Du har varit
fader ått honom och du skall
Tro att Olof är En järtans Vacker
karl inga sura Ben hafer han
Mäd Så många Plåster lapar På som
du hafer aldri är han så osnöflig
och osnyg som du är och ingen tränger
till att Mana honom Till
att snyta Sig Som Man Måste
jöra dig Och hade inttet han varit
min tröst Många gånger Så
Vett jag intet huru dätt har
gått mäd mig fatiga krigsmans
hustru Kiära Min man jag
bedier Dig än En gång så framt
du vil hafva Min gunst när
du kommer hem att du för likas
Mäd honom ty jag dig åter
håler Så kiär Så att jag drömer
Nästan Var natt om dig Stun
dom drömer jag huru du är
drunknad stundom hur du är
uphängd stundom huru är upbränd
och stundom huru är i
hälslagen Min kiära Man
dät sages nu att krisfolket

varit mycket sjuk. Jag var så
nära döden i barnsängen, som Olof
Simonsson är far till.
Kära min man, ta mig
till gunst igen. Jag är rätt
så god som förut, ty du
vet hur det var beskaffat
med mig först du tog mig till
hustru. Ty jag sade dig det, att
jag inte kunde vara uti åtta
dagar utan manfolk. Därför
bad jag dig att du skulle ta
mig med dig. Vem kan råda
för när naturen tvingar en stackare.
Men hade du skrivit en gång
hem till mig att du hade varit
i livet, så hade jag kunnat
hållit mig vid Mats Fogdesson
som rådde mig med det första
barnet kära, som han blev till-
dömd vid tinget att giva mig. Står
ännu tillbaka och fått ut för de
två åren, 2 lispund smör i lega
och mig har han givit rött kläde
till kjortel och tröja. Kläder har
herrgårdsdrängarna givit mig
med, så jag har så vackra kläder
som någon min like, norr eller
söder i häradet kan ha. Så
jag försäkrar att jag slår
inte ner min näsa för någon
mer nu än jag gjorde första
gången, inte den första, ej
heller den sista. Jag får
också låta dig veta att gossen som
jag har fått, har Olov
låtitt kalla efter dig och han är
dig så lik, rätt som du har varit
fader åt honom, och du skall
tro att Olof är en hjärtans vacker
karl. Inga sura ben har han,
med så många plåsterlappar på, som
du har. Aldrig är han så osnövlig
och osnygg som du är och ingen tränger
till att mana honom till
att snyta sig, som man måste
göra dig. Och hade inte han varit
min tröst många gånger, så
vet jag inte hur det hade
gått med mig fattiga krigsmans-
hustru. Kära min man, jag
beder dig än en gång, så framt
du vill hava min gunst, när
du kommer hem, att du förlikas
med honom, ty jag dig åter
håller så kär, så att jag drömmer
nästan var natt om dig. Stundom
drömmer jag hur du är
drunknad, stundom hur du är
upphängd, stundom hur du är uppbänd

skal koma hem Huru Räd
Olofv är dätt kan du intet tro
och iör Mig mäd Sig bedrövad ty
han är Räd att du skal skiuta
honom i hjäl Män för al ting
jör honom intet ont ty han säger
att om du vil förlikas Väl med
honom När du hemkommer
Så vil han gifva dig Så Mycket
Päningar Så att du kan lösa
dig i från Soldate hopen Han
är stackars så god järtad Emot
Dig Så du kan Väl aldri tro
nu försäkrar jag till Et slutt
Så framt jag är en ärlig danne
qvinna så Sskal jag lofva
dig en trogen Hustru Så hädan
efter som alltid till förne
far nu väl och hälsa alla dina
kamerater som mig kiäner
Såsom Gapen Trip som jorde
mig den vakra flekan när jag
földe honom om natten till
Qvarnen Och i från Sune son
som gafv dig den vakra undertrögan
för Min Skuld förbliver
din trogna hustru till döden.
Ramfrid Sövens Doter.

En Wisa

Jag ensam Herde i skogen
Ming Sälhet är större än konungars Prak
Min lyka beständitt är mogen
Ock Sälhet nu gifwer min trakt
Ej jag eller afvund mig qwelier
Min koja den är mig tillräklig stor
en trogen herdina iag väljer
att men löshet ibland oss ber

När dagen begynnar sig wisa
och Solen förgyler de spetsiga bärg
då vill jag min skapare prisa
mäd helbrägda Lemar och märg
från krigan till fåren jag illar
att kalla till saman i war maste lind
bland löf rika buskar jag vilar
up wakand afv hättan min kiend

Min medag i taskan²⁰ jag finne
för träfli smakar min ost mit bröd
I litrand bäkar som rener
jag swalkar och lider Ej nöd
I älwar och bäkar jag metter
De spritand feskar med handen jag tar
På marken jag Smultron uppletar
Dätt är den seden jag har

och stundom hur du är
ihjålslagen. Min kära man,
det sägs nu att krigsfolket
skall komma hem. Hur rädd
Olov är, det kan du inte tro,
och gör mig med sig bedrövad, ty
han är rädd att du ska skjuta
ihjäl honom. Men för all ting
gör honom inte ont, ty han säger
att om du vill förlikas väl med
honom, när du kommer hem,
så vill han ge dig så mycket
penningar, så att du kan lösa
dig ifrån soldathopen. Han
är stackars så godhjärtad emot
dig så du kan väl aldrig tro.
Nu försäkrar jag till ett slut,
så framt jag är en ärlig danne-
kvinna, så skall jag lova
dig en trogen hustru. Så hädan-
efter, som alltid till förne,
far nu väl och hälsa alla dina
kamrater, som mig känner,
såsom Gapen Trip, som gjorde
mig den vackra flickan, när jag
följde honom om natten till
Kvarnen. Och ifrån Sunesson,
som gav dig den vackra undertröjan
för min skull. Förbliver
din trogna hustru till döden.
Ramfrid Sövensdotter.

En visa

Jag ensamme herde i skogen
min sällhet är större än konungars prakt
min lycka beständigt är mogen
och sällhet nu giver min trakt
Ej jag heller avund mig kväljer
min koja den är mig tillräckligt stor
en trogen herdinna jag väljer
att menlöshet¹⁹ ibland oss bor

När dagen begynner sig visa
och solen förgyller de spetsiga berg
då vill jag min skapare prisa
med helbrägda lemmar och märg
från krigen till fåren jag ilar
att kalla tillsamman i varmaste lind
bland lövrika buskar jag vilar
upp vaknad av hettan min kind

Min middag i väskan jag finner
förträffligt smakar min ost, mitt bröd
I glittrande bäckar som rinner
jag svalkar och lider ej nöd
I älvar och bäckar jag metar
de sprittande fiskar med handen jag tar
på marken jag smultron uppletar

När solen i hafvet sig sänker
ock foglarna börjar sin afton musik
uppå min herdina jag tänker
ock tycker mig vara helt Rik
En Visa på fögtend jag spelar
herdinnan jag möter mäd utslagen famn
jag i minsta prikar ej fellar
män hastar för nögd i min famn

Lofin Lofin

Nu har jag i Kortthet
jenom Läst denna Bok
och finner att för Gott
och Rykligt intygas af
Bärgdalen den 7 januari 1858
C M Linden

Öfver tyga
Nu har jag i korthet
genomläst denna bok och
funnit allt för gott
och ricktigt
Intygas af Södre
den 15 November
1886
C W Larsson

Johanna Amalia Nikolagus
4496?

En Wisa
Att vissa prisar föreskrifva
är nödit för liekqviden skul
För maten 4ra guldan gifva
män blott ett gulden för ett knul
Verdinnan skal förpiktad vara
att Banko sedlar ta Emot
Mäd 6 Procentis för hogning wara
för Cafe vin och butterbrot

2 Versen

Den först panten utti Lagen
för bindes vem dätt vara må
Aldrig uppå Ljusa dagen
På hor hus vestas eller gå
Män där emot när natten kommer
och Solen utför Valwen går
Man då mäd någon systrer kela
och niuter alt vad man för mår

3 Versen

Werdinna skal då siälvv besörja
att Läkaren I årdning står
mäd sprutan och mar kyre salfwan
en någon Cloris dröpel får
hvar morian Skal hon visitera
och husetts flekor öfver se
På diupet väl Recommicera
ock framt raport om saken Ge

det är den seden jag har

När solen i havet sig sänker
och fåglarna börjar sin aftonmusik
uppå min herdinna jag tänker
och tycker mig vara helt rik
en visa på flöjten jag spelar
herdinnan jag möter med utslagen famn
jag i minsta prickar ej felar
men hastar förnöjd i min famn

Lovin Lovin

*Nu har jag i korthet
genomläst denna bok
och finner att för gott
och riktigt intygas av
Bergdalen den 7 januari 1858
C M Linden²¹*

*Övertyga
Nu har jag i korthet
genomläst denna bok och
funnit allt för gott
och riktigt
Intygas av Södre
den 15 november
1886
C W Larsson*

*Johanna Amalia Nikolaus²¹
4/4 1896*

En visa
Att vissa prisar föreskrifter
är nödigt för likvidens skull
för maten fyra gulden giva
men blott ett gulden för ett knull
värdinnan skall förpliktad vara
att bankosedlar ta emot
med 6 procents förhöjning vara
för kaffe, vin och butterbrot

2 versen

Den först panten uti lagen
förbindes vem det vara må
aldrig uppå ljusa dagen
på horhus vistas eller gå
men däremot när natten kommer
och solen utför valven går
Man då med någon syster kela
och njuter allt vad man förmår

3 versen

Värdinna skall då själv besörja
att läkaren i ordning står
med sprutan och med kursalvan
en någon Cloris²² dröppel⁷ får
var morgon skall hon visitera
och husets flickor överse
på djupet väl rekommendera
och framt rapport om saken ge

4 Versen

Ej får en Cloris anga gera
som uppnått ett och 30 år
mån där emott recommicera
som uppå fittan Nyss fått hår
an gamal tor och patlös hora
vars ungdoms blomor visnat afv
Rangscheras utt och skal förlora
sin horhus Rätt I al sin dag

5 Versen

Detta Nya Rums exempel
En President en General
Beskåda dätta hus och tempel
Så går han in i brudens sal
och alla horarna i gala
de niga diupt för dena gäst
hvar på han han valier en bland alla
Som ståtar och Granderar Bäst
Lovin

En Tysk visa
Bara mikett om ja Linne Linne
Stratt språk nog så mak de sig
en fiolin så mak de sig en
figelin språkens figelin figelin
mak de figelin i fig fidin fi fidin
min sials lje ratrin

Så mak de dig En flögdra vår
sprake flajdra vår flajdra vår
mak de flander gen
Så mak de Sig Su grumell i
Spark und brä india mak de
fränet gen
Så mak de sig En gansiare
Sprak ens tag från klinklor
Såg de gansiare

Så mak de sig fransonan
Språk nu ala tnåns sags
de fransonan
Så mak de sig en honländen
Sprak uns get för denne mak
der herlandere
Så mak de sig en Svänsker
man Språk und sammanfell
Sprak de Svänsker men

1811: den 24 Maj
fort sattes bortmarsen
till Södermanland och
den 25 oktober kom
iag hem.

4 versen

Ej får en Cloris engagera
som uppnått ett och 30 år
mån däremot rekognoscera
som uppå fittan nyss fått hår
en gammal torr och patlös hora
vars ungdoms blommor vissnat av
rangeras ut och skall förlora
sin horhus rätt i all sin dag

5 versen

Detta nya rums exempel
en president en general
beskåda detta hus och tempel
så går han in i brudens sal
och alla hororna i gala
de niga djupt för denna gäst
varpå han väljer en bland alla
som ståtar och granderar bäst
Lovin

En Tysk visa²³
Bara mycket om ja Linne Linne
Stratt språk nog så mak de sig
en fiolin så mak de sig en
figelin språkens figelin figelin
mag de fågelin i fig fiolin fi fiolin
min sjals lje ratrin

Så mak de dig En flögdra vår
sprake flajdra vår flajdra vår
mak de flander gen
Så mak de Sig Su grumell i
Spark und brä india mak de
fränet gen
Så mak de sig En gansiare
Sprak ens tag från klinklor
Såg de gansiare

Så mak de sig fransonan
Språk nu ala tnåns sags
de fransonan
Så mak de sig en honländen
Sprak uns get för denne mak
der herlandere
Så mak de sig en Svensker
man Språk und sammanfell
Sprak de Svänsker men

1811 den 24 maj
fortsattes bortmarschen
till Södermanland och
den 25 oktober kom
jag hem

1812 börjades mötet på
malmen Den 25 augusti ock
slöts den 29 september.

År 1813 Böriades Marcen åt
Carls hamn d 24 Maj
gek iag från Afgölstugan
d 29 dito kom iag till
Carlshamn. Den 15 September
från Blekinge d 22 ditto
Till Landes-Krona

1814 d 16 marti från Landskrona
d 24 ditto till byen holineg
d 28 till Wendersborg
Inryckningen i Norget d 30 iuli
afärnden Wed Kigleberg
d 14de augusti. Uppbrot
från norget d 7 november
d 30de ditto kom jag Hem.

Johanis kom iag hem

Nikolagus

1812 börjades mötet på
Malmen, den 25 augusti och
avslutades den 29 september

År 1813 börjades marschen åt
Karlshamn, den 24 maj gick
jag från Afgölstugan
den 29 dito kom jag till
Karlshamn. Den 15 september
från Blekinge, den 22 dito
till Landskrona

1814 den 16 mars från Landskrona
den 24 dito till byn Holing
den 28 till Vänersborg
Inryckningen i Norge den 30 juli
avfärden vid Kigleberg
den 14 augusti. Uppbrott
från Norge den 7 november
Den 30 dito kom jag hem.

Johannes kom jag hem.

Nikolaus²⁴

Tolkning och översättning av Sven Planck Wallpols dagbok:

Rolf Ström
Myrmalmsringen 16
136 65 Haninge

Annika Johansson
Näverdal
590 53 Ulrika

¹ Stad eller plats vi ej kunnat identifiera

² Sticket kan syfta på sömmen på avigsidan då tyg t.ex. skarvars ihop

³ Troligen är detta en gammal vandringsberättelse

⁴ Slottsbergskan syftar sannolikt på Charlotta Slottsberg

⁵ Siras: utsmyckas

⁶ Glava: spjut

⁷ Dröppel: gonorré

⁸ Canklo och schankel: könssjukdomar

⁹ Spansk krage: könssjukdom men även benämning på förträngning (phimosis)

¹⁰ Prestavar: florbehängda stavar som bars vid högtidliga begravningar

¹¹ Gro: grävde

¹² Bonapart: Napoleon Bonapart

¹³ Bogen: bohven (adj), leva i sus och dus, kan här ha betydelsen uppkomlingen

¹⁴ Sin: sinne

¹⁵ Smärta: kan kanske tolkas som jänta

¹⁶ Gasrande enligt Svens skrift: vi tolkar det som uttryck för brusande

¹⁷ Makts peruk: Sven skrift skulle även kunna tolkas "nallens peruk" om björnar syftar på fienden

¹⁸ Psalm ut den Tyska psalmboken. I vår svenska psalmbok finns den som nr 78, senast översatt av P O Nisser

¹⁹ Menlöshet: oskyldighet

²⁰ Taskan: ett äldre ord för väskan, från tyskan die Tasche

²¹ Detta är skrivet av annan hand än Sven Planck Wallpol's

²² Cloris: Herdediktarnas älskarinnor

²³ Kan vara en visa på Plattyska eller Holländska

²⁴ Nikolaus: Namnet troligen skrivet av Sven's son Nikolaus